

Rozprawka - podstawowe pojęcia

1. **rozprawka** - forma wypowiedzi pisemnej, w której piszący prezentuje własne stanowisko wobec określonego zagadnienia i uzasadnia je
2. **teza** - ogólne stwierdzenie zawierające pogląd (sąd na jakiś temat) sformułowane w postaci pewnika. Można ją sformułować na podstawie czyjegoś poglądu (autora, filozofa, bohatera literackiego) lub myśli ogólnoludzkiej (sentencji, przysłowia, aforyzmów), a także zdarzeń rzeczywistych lub fikcyjnych, np. *Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa, jaką sobie ludzkość wymyśliła.*
3. **hipoteza** - ogólne sformułowanie zawierające pogląd nie w pełni uzasadniony; założenie wymagające sprawdzenia, np. *Czy bohaterowie romantycy mogli być szczęśliwi?*
4. **argument** - wypowiedź o charakterze uogólnienia, potwierdzająca tezę
5. **argumentacja** - zespół argumentów; sposób dowodzenia czegoś za ich pomocą; uzasadnienie, motywowanie
6. **kontrargument** - wypowiedź o charakterze uogólnienia, obalająca sformułowane wcześniej argumenty

Rodzaje rozprawek

Proces myślowy występujący w rozprawce jest podporządkowany dwóm podstawowym metodom rozumowania:

DEDUKCJI, czyli uzasadnianiu określonego sądu przez logiczny wywód poparty odpowiednią argumentacją; przytaczaniu argumentów najtrafniejszych, a obalaniu lub odrzucaniu innych; **INDUKCJI**, czyli wnioskowaniu uogólniającym, polegającym na dochodzeniu do prawd ogólnych na podstawie przeprowadzonej argumentacji.

Kompozycja rozprawki

Rozprawka dedukcyjna:

1. **Wstęp** zawierający tezę - możesz go napisać na końcu, gdy już przemyślisz argumentację.
2. **Rozwinięcie** - składające się z argumentów i przykładów potwierdzających argumenty (pamiętaj, aby każdy wprowadzony przez ciebie argument był jednocześnie kolejnym akapitem pracy, każdy argument powinien być poparty przykładem lub przykładami, każdy akapit powinien być zakończony wyraźnym zamknięciem).
3. **Zakończenie** - potwierdzenie przyjętej we wstępie tezy.

Rozprawka indukcyjna:

1. **Wstęp** zawierający hipotezę w formie pytania.
2. **Rozwinięcie** składające się z argumentów i kontrargumentów, z przykładów potwierdzających argumenty i kontrargumenty.
3. **Zakończenie** - sprecyzowanie własnego stanowiska po przeanalizowaniu wszystkich za i przeciw (w zakończeniu możesz sformułować tezę, która będzie jednocześnie wnioskiem wynikającym z rozważań).

Język rozprawki

Słownictwo zaczynające wypowiedź:

- Moja odpowiedź na pytanie zawarte w temacie jest następująca: . . .
- Nawiązując do tematu...
- Temat zakłada, że . . .
- Temat sugeruje wiele możliwości, jednak . . .
- Odpowiedź nie wydaje się być prosta, dlatego stawiam hipotezę . . .
- Zacznę od ...,
- Będę starał się bronić tezy, iż...
- Jestem zdania, że ... ,
- Sądzę, iż ...
- Celem moich rozważań jest ... ,
- Celem tej pracy jest...
- Może warto najpierw zastanowić się nad znaczeniem słowa ... ,
- Proponuję najpierw rozważyć, czym jest ... ,
- Zamierzam skupić się na ... ,
- Problem, o którym chcę pisać ... ,
- Zgadzam się z tezą, że ...
- Nie mogę zgodzić się z tezą zawartą w temacie...
- Na wstępie pragnę...

Słownictwo służące osiągnięciu spójności wypowiedzi:

- poza tym
- ponadto
- oprócz tego
- przede wszystkim
- tymczasem
- natomiast
- tak więc
- chociaż
- choć
- mimo to
- mimo tego
- mimo że
- ponieważ
- dlatego
- bo
- gdyż
- z powodu
- o czym świadczy
- przy tym
- otóż
- jednakże
- zatem
- głównie
- w dodatku
- w gruncie rzeczy

Słownictwo sygnalizujące porządek argumentowania:

- po pierwsze

- po drugie
- z jednej strony
- z drugiej strony
- zacznę od
- chciałbym na początku przedstawić
- z kolei przejdę do
- to kolejny argument
- kolejna sprawa to
- przedstawię następny argument
- teraz przejdę do omówienia
- na wstępie
- na zakończenie
- reasumując
- jako ostatni przytoczę argument
- z całą pewnością mogę stwierdzić, że
- okazuje się, że
- z rozważań wynika
- to pozwala wyciągnąć wniosek, że
- słowem
- sumując

Słownictwo wyrażające opinię piszącego:

- sądzę, że
- uważam, że
- według mnie
- w mojej opinii
- z całą pewnością
- moim zdaniem
- jestem zdania
- jestem przekonany, że
- nie mam wątpliwości, że
- śmiało można wyciągnąć wniosek, że
- niewątpliwie
- z całą pewnością
- słusznie
- nie mam pewności, czy
- moją wątpliwość budzi
- nie znam w tej chwili odpowiedzi
- nie zadawałem sobie wcześniej tego pytania
- na pewno
- z całą pewnością
- naturalnie
- niezawodnie
- niechybnie
- istotnie
- bez wątpienia
- naprawdę
- rzeczywiście
- jasne, że
- wiadomo, że
- nie wątpię w to, że
- prawdopodobnie
- przypuszczalnie

- widocznie
- możliwe, że
- przypuszczam, że
- wydaje mi się, że

Słownictwo wykorzystywane w zakończeniu wypowiedzi

- Czy można nie wierzyć w słuszność twierdzenia: „...”? Uważam, że przedstawione argumenty nie dają ku temu podstaw.
- Myślę, że przytoczone argumenty pozwolą w pełni zgodzić się z twierdzeniem zawartym w temacie.
- Na zakończenie wrócę jeszcze raz do tezy: „.....”.
- Podzielam ten pogląd i sądzę, że wart jest szerokiej popularyzacji.
- Na zakończenie, wracając do pytania postawionego w temacie, udzielam jednoznacznej odpowiedzi: „tak”.
- W świetle przytoczonych argumentów,
- Z tego, co napisałam, wynika, że...
- Przytoczone argumenty wystarczą, by stwierdzić, że...
- Jak wynika z przytoczonych argumentów...
- Sądzę, iż udało mi się udowodnić, iż ...
- Myślę, że dowiodłam, iż...
- Sądzę, że przedstawione przykłady wystarczą, aby przekonać o słuszności mojego twierdzenia...
- Wszystko to prowadzi do wniosku, iż...

Słownictwo służące do wprowadzania cytatów:

- Moje zdanie najlepiej potwierdzą słowa....., który powiedział:""
- Powołam się na słowa:""
- Świadczą o tym słowa:""
- Oto co na ten temat mówi.....""
- Aby potwierdzić moje zdanie, przytoczę/zacytuję słowa:""
- Rację ma....., mówiąc:""
- Najlepiej zilustrują to słowa.....:""
- Niech moje argumenty wesprze autorytetem . . . , który powiedział „... ”
- Na potwierdzenie wysuniętej tezy przytoczę słowa znanego filozofa „... ”

Styl rozprawki

Język rozprawki jest dość specyficzny, znacznie różniący się od tego, którym posługujecie się na co dzień. Występuje w nim wiele nowych, niezrozumiałych wyrazów i zwrotów. Przede wszystkim należy więc opanować słownictwo związane z elementami kompozycyjnymi rozprawki - poznać jego znaczenie i zastosowanie w związkach frazeologicznych. Język rozprawki ściśle musi być podporządkowany rygorom stylu naukowego i publicystycznego, w których uwydatniona jest logiczność i konsekwencja toku rozumowania.

Etapy pracy nad redagowaniem rozprawki

1. Dokładna analiza tematu – dokładnie przeanalizuj temat rozprawki i ustal jego zasadniczy problem, którego rozwinięcie będzie celem wypowiedzi.
2. Wybór odpowiedniej wersji kompozycyjnej (rozprawka indukcyjna lub dedukcyjna).
3. Zgromadzenie argumentów, dowodów i cytatów na jej potwierdzenie lub obalenie.
4. Selekcja materiału (przygotowanie planu rozprawki).
5. Przekształcenie planu kompozycyjnego w rozprawkę.
6. Konstruowanie zakończenia.

7. Dopracowanie formy stylistycznej tekstu, zwracając uwagę na poprawność budowy zdań, właściwość użytego słownictwa, spójność wypowiedzi, ortografię i interpunkcję.
8. Sprawdzenie całego wypracowanie pod względem merytorycznym i językowym.
9. Przepisanie pracy na czysto i ponowne sprawdzenie.

Podstawowe zasady tworzenia rozprawki

1. Jasno i precyzyjnie ustal swój pogląd na opisywaną sprawę.
2. Argumentuj rzeczowo.
3. Stosuj przede wszystkim zdania złożone podrzędnie.
4. Unikaj stosowania równoważników zdań oraz zdań wykrzyknikowych.
5. W swojej pracy zastosuj cytaty.
6. Nie używaj zwrotów i wyrażeń potocznych.
7. Używaj charakterystycznego słownictwa.
8. Zadbaj o poprawność i estetykę zapisu.